

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

GEOGRAFIA

**Curriculum
pentru învățămîntul gimnazial
(clasele V - IX)**

Chișinău, 2010

Aprobat:

- *la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces verbal nr.10 din 21 aprilie 2010;*
- *prin ordinul Ministrului Educației nr. 245 din 27 aprilie 2010*

Echipele de lucru

Curriculumul modernizat (2010):

Codreanu Igor, dr., conf. univ., **coordonator Universitatea de Stat din Tiraspol**

(cu sediul în Chișinău);

Volontir Nina, dr., conf. univ., UST;

Roșcovan Serafima, lector superior, grad didactic superior, UST;

Fedco Valeriu, lector superior, UST;

Axînti Svetlana, prof., grad didactic I, L.T. “Liviu Deleanu“, Chișinău;

Calmîș Raisa, prof., grad didactic I, L.T. “M. Eminescu“;

Roșca Haralampie, prof., grad didactic I, Drochia.

Editia a II-a (2006):

Odoleanu N., coordonator; **Rîmbu N.**; **Sochircă V.**; **Botnaru V.**; **Colța P.**; **Nistor N.**;

Rusu E.

Editia I (2000):

Rîmbu N.; **Volontir N.**; **Sochircă V.**; **Nistor N.**; **Rusu E.**; **Drumea P.**; **Botnaru V.**;

Colța P.; **Bucățel N.**

Preliminarii

Curriculumul modernizat cuprinde un ansamblu coerent de competențe, descriptorii, unități de conținuturi, activități de predare, evaluare și performanțe școlare, organizat cu scopul realizării unor obiective determinate, este un ansamblu de documente școlare de tip reglator în cadrul cărora se consemnează datele esențiale privind procesul educativ și experiența de învățare la geografie.

Disciplina Geografia are statut de disciplină obligatorie în treapta gimnazială.

Curriculumul școlar de geografie pentru clasele a V-a – IX-a reprezintă instrumentul didactic și documentul normativ principal ce descrie procesul educațional la Geografie în învățământul gimnazial, exprimat prin competențe generale, specifice, subcompetențe, descriptorii de realizare a lor, unități de învățare, elemente de conținut, activități de învățare și evaluare, sugestii metodologice.

Curriculumul modernizat la geografie se axează pe formarea de competențe (cunoștințe, capacități și atitudini esențiale în formarea personalității elevilor) și propune modalități concrete de integrare a elevilor în situații cotidiene. Aceasta presupune elaborarea programului din perspectiva trecerii de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective, la modelul centrat pe competențe.

Competența este un ansamblu de cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale și atitudini care sînt activate în planificarea și executarea unei sarcini.

O competență este capacitatea de a exploata cunoștințele din repertoriul propriu pentru realizarea sarcinii, iar comportamentul observabil este manifestarea externă a competenței. Cunoștințele și atitudinile pe care le posedă o persoană sînt transformate și integrate pentru a se constitui în competențe utilizabile în realizarea sarcinilor caracteristice într-un domeniu dat.

Realizarea competențelor are loc prin pași structurați (obiective), numiți în curriculum – *descriptorii, care mai au misiunea de a regla conținuturile temelor și subtemelor, moment important pentru autorii de manuale.* Astfel sistemul de obiective bine cunoscut anterior, este în relație directă cu competențele cu deosebirea că primele sînt niște deziderate, iar ultimele - finalități.

Competențele sînt foarte diverse, unele permit realizarea numeroaselor și diverselor sarcini; altele sînt specifice, adică permit realizarea unei sarcini particulare. De exemplu, anumite competențe vor permite realizarea învățării și rezolvarea de probleme, altele vor ușura relațiile sociale și înțelegerea între persoane; unele competențe vor fi centrate pe cunoștințe (savoir), altele – pe atitudini (savoir-être), iar unele - pe priceperi (savoir-faire). Pentru formarea unei competențe este necesar de ierarhizat taxonomic capacitățile care vor deveni componentele ei. Această ierarhizare proiectată și realizată la nivel de proiect didactic de lungă durată și coordonată logic la nivel de activitate didactică la ore oferă posibilități cadrului didactic pentru a corela obiectivele cu acțiunile de predare-învățare-evaluare, pentru a asigura unele

aspecte ale învățămîntului diferențiat, pentru a organiza activități de învățare-formare-dezvoltare a personalității elevilor întru atingerea tuturor nivelurilor taxonomice.

O competență are mai multe caracteristici și anume: ea mobilizează mai multe resurse (cunoștințe, capacități, atitudini); are caracter finalizat (cunoștințele, capacitățile, experiența duc spre crearea unui produs, efectuarea unei acțiuni, rezolvarea unei probleme); ea se realizează în cadrul unei situații bine determinate (un copil începe să dobîndească competența de comunicare în limba maternă încă din primii ani de viață, totuși, el ajunge să dobîndească această competență la un nivel mediu sau superior prin implicarea în situațiile de învățare la grădiniță, la școală și la facultate. În fiecare dintre aceste situații de învățare, cel care învață urmărește să atingă anumite obiective operaționale, mai mult sau mai puțin conștientizate. În curriculum se prezintă atât situații de învățare cu caracter opțional în care se urmărește realizarea unor obiective operaționale, cît și activități de integrare pentru formarea competențelor.

Prezentul curriculum este un instrument de lucru pentru profesorii de geografie și are următoarele funcții:

- realizarea unei instruirii ce facilitează perceperea coerentă de către elevi a unor domenii educaționale bine precizate și a unor secvențe semnificative din realitatea înconjurătoare;
- realizarea unui proces educațional diferențiat prin selectarea secvențelor semnificative de conținuturi, a activităților optime de învățare, precum și a parcursurilor individuale de instruire;
- deplasarea semnificativă de accent în procesul de instruire din zona conținuturilor spre domeniul construirii competențelor asumate;
- corelarea competențelor cu unitățile de conținut, nu în mod mecanic și biunivoc, ci într-un sens larg, avînd în vedere că orice competență specifică asumată poate fi realizată prin diferite unități de conținut.

De asemenea, noul curriculum permite realizarea unui proces educațional care, din perspectiva elevilor, să conducă la:

- construirea unor competențe clare și evaluabile;
- creșterea interesului participativ în instruirea individuală;
- încurajarea interesului pentru informare, investigare și în general pentru o raportare corectă la problemele abordate;
- realizarea unor activități independente;
- asumarea unor responsabilități și a unor atitudini prin interiorizarea unui sistem obiectiv de valori.

În baza curriculumului modernizat profesorii vor elabora proiecte de lungă durată, vor deriva competențele specifice, subcompetențe, vor elabora strategii didactice pentru procesul de predare-învățare și evaluare.

În curriculum este indicat numărul de ore pentru unitățile de conținut, însă profesorul are dreptul de a modifica numărul de ore rezervat, în dependență de nivelul de pregătire al elevilor. În toate clasele sînt incluse cîte două lucrări practice. Pentru fiecare unitate de conținut sînt indicate noțiuni cheie, care vor fi incluse în evaluările școlare. Menționăm că la rînd cu noțiunile noi, la capitolul corespunzător, vor fi repetate noțiunile cheie din clasele precedente. În noul curriculum sînt incluse și denumirile obiectelor geografice care vor fi înșușite la lecții.

Curriculumul este destinat profesorilor de geografie, autorilor de manuale la geografie și a altor materiale didactice (atlase, ghiduri pentru profesori, caiete de lucru independent ș.a.), inspectorilor școlari, conducătorilor instituțiilor de învățământ, părinților și elevilor.

Administrarea disciplinei:

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de învățare pe clase	Nr. de ore pe an
Obligatorie	Științe socio-umane	V	4	34
		VI	3	34
		VII	2	34
		VIII	4	34
		IX	5	34

I. Concepția didactică a disciplinei

Conținutul învățământului geografic reprezintă un ansamblu de cunoștințe, abilități intelectuale, modele atitudinale și comportamentale, organizate sistematic și etapizate pe trepte de școlaritate, în scopul formării unei personalități armonioase în concordanță cu cerințele actuale și viitoare ale dezvoltării societății.

Învățământul geografic se reprezintă, în conținutul său, prin:

- *cantitate*, care reprezintă volumul de informații și abilități practice, specifice pentru fiecare clasă și treaptă de învățământ;
- *calitate*, care are în vedere eficiența formativă a cunoștințelor în dezvoltarea personalității, a capacităților intelectuale a elevilor;
- *stabilitate*, care arată valabilitatea de durată a cunoștințelor și abilităților practice formate;
- *mobilitate*, văzută ca o calitate a conținutului de a se adapta la progresul științei, prin eliminarea conținuturilor depășite și integrarea altor conținuturi noi;
- *diversificare*, ce are în vedere calitatea conținutului de a prezenta un sistem de informații și abilități practice variate, care să evite monotonia;
- *specificitate*, care vizează calitatea conținutului geografic de a utiliza un sistem de informații și capacități specifice geografiei, printr-o abordare interdisciplinară și pe fondul unei culturi generale mai variate.

Disciplina Geografie contribuie la formarea și dezvoltarea competențelor cheie europene, recomandate de Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene, înzestrând elevul pe parcursul treptei gimnaziale cu un ansamblu de competențe funcționale care să-i permită să îndeplinească sarcini semnificative din viața reală.

Procesul educațional la geografie are menirea de a forma la elevi capacități de soluționare a problemelor ce țin de interacțiunea culturii și activității economice; cultivarea capacităților de adaptare rapidă și responsabilă a personalității umane la condițiile inovațiilor și ale reformelor sociale din prezent; formarea capacităților de aplicare a realizărilor științifico-tehnice; cultivarea capacității de valorificare culturală a informației furnizată de mijloacele audiovizuale; cultivarea responsabilității civice a personalității și a comunității umane în raport cu problemele specifice populației.

Demersul educațional la geografie, respectă principiile didactice fundamentale și anume:

- *principiul integrării teoriei cu practica*, care sugerează că tot ceea ce se însușește, se cere să fie valorificat în activitățile ulterioare, asigurând dobândirea competențelor generale și particulare;
- *principiul respectării particularităților de vîrstă și individuale*, care sugerează că este bine să pornim instruirea și educația de la natura interioară a elevului și să nu depășim limitele pe care le permite vîrsta și caracteristicile individuale, oferind elevului un maximum din ceea ce el poate asimila la un moment dat;
- *principiul învățării conștiente și prin acțiune*, care susține ideea ca elevii să participe singuri la acumularea cunoștințelor, formînd deprinderi, priceperi, competențe, atitudini prin exersare;
- *principiul stimulării și dezvoltării motivației pentru învățare*, ce determină dezvoltarea interesului cognitiv, care se leagă de motivația socială pe un termen lung;
- *principiul învățării temeinice*, care implică însușirea cunoștințelor teoretice și practice esențiale de către elevi, care să asigure formarea personalității integrale, dezvoltînd inițiativa, spiritul de independență, adaptarea la nou, dezvoltarea capacității de autoinstruire și de autoevaluare;
- *principiul învățării sistematice și continue*, care asigură conexiunea între ceea ce se învață la moment și ceea ce s-a învățat anterior, formînd la elevi deprinderi de muncă sistematică, a perseverenței, a conștiinciozității, a disciplinei în gîndire și acțiune, a unui stil de muncă coerentă și eficientă.

Un rol important în eficientizarea procesului educațional îl au principiile didactice specifice geografiei:

- *principiul extinderii spațiale*, conform căruia analizarea și explicarea fenomenelor, proceselor geografice să includă identificarea limitelor spațiului în care ele au loc;
- *principiul localizării*. Conform acestui principiu este necesar să fie identificată și precizată amplasarea fiecărui obiect sau fenomen în spațiu în raport cu alte obiecte sau fenomene;

- *principiul istorismului*, conform căruia se consideră că orice obiect sau fenomen geografic are o dezvoltare într-un interval de timp de lungă durată, trecînd prin mai multe etape în ordinea cronologică a evenimentelor;
- *principiul actualismului*, care permite interpretarea fenomenelor geografice cu desfășurarea istorică prin comparație cu fenomene mai vechi sau cu rezultatele acestora. Pe baza acestor comparații se face prognoza evoluției unui fenomen;
- *principiul cauzalității* exprimă corelația dintre cauză și efect. Orice fenomen are o cauză și trebuie explicat prin geneza lui;
- *principiul integralității*, care reflectă relațiile de interdependență și interacțiune dintre componente în cadrul unui sistem, reprezentînd modul de organizare a lui. Fiecare obiect sau fenomen geografic este raportat la întregul din care face parte, la rolul lui în sistem;
- *principiul unicității*, conform căruia se operează cu caracterul individual, singular sau particular, specific obiectelor, fenomenelor sau proceselor, implicînd prezența unor diferențe de ordin calitativ între acestea.

Parte inerentă a curriculumului modernizat sînt conținuturile, care vizează caracteristicile Terrei, continentelor și ale Republicii Moldova. În curricula modernizată s-a renunțat la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional, care duceau la repetarea unor informații și la supraîncărcarea procesului educațional cu date și denumiri. Conținuturile au fost grupate în unități de învățare (module) și anume:

Clasa a V-a conținuturile au fost structurate în patru module mari: *Terra – planeta noastră; Învășururile Terrei; Societatea umană a Terrei; Ocrotirea Terrei;*

Menționăm că elementele ținutale ce țin de caracteristicile cadrului natural al Republicii Moldova sînt indicate de descriptorii în fiecare modul în clasa a V-a și sînt necesare de realizat în cadrul activităților educaționale.

Ținînd cont de particularitățile de vîrstă ale elevilor și de propunerile cadrelor didactice din republică, conținuturile disciplinei Geografia Continentelor și Oceanelor au fost reordonate conform gradului de complexitate. Astfel conținuturile ce țin de continentele emisferei sudice, care au particularitățile cadrului natural mai omogene, mai simple de conceput sînt recomandate pentru elevii mai mici din clasa a VI-a, iar în clasa a VII-a vor fi studiate continentele nordice cu caracteristici mult mai complicate.

Geografia Continentelor și Oceanelor, clasa a VI-a include trei module mari: *Continentele și oceane; Caracterizarea continentelor (Africa, America de Sud; Australia și Oceania, Antarctica); Oceanul Indian;*

Disciplina Geografia continentelor și Oceanelor, clasa a VII-a are două module mari: *Caracterizarea continentelor: America de Nord; Eurasia; Caracterizarea oceanelor: Arctic, Atlantic, Pacific.*

Geografia fizică a Republicii Moldova, clasa a VIII-a conținuturile sînt structurate în patru module: *Republica Moldova. Particularități generale; Evoluția teritoriului și structura geologică; Caracterizarea componentelor naturii; Problemele ecologice ale Republicii Moldova;*

În cadrul Geografiei Umane a Republicii Moldova, clasa a IX-a, vor fi studiate cinci module: *Poziția economico-geografică a Republicii Moldova și organizarea administrativ teritorială; Resursele naturale; Populația; Economia națională; Caracterizarea economico-geografică a regiunilor.*

Curriculumul modernizat include și componenta *Activități de integrare*, care au caracter de recomandare. Activitatea de integrare este o situație didactică în care elevul este solicitat să-și integreze cunoștințele, priceperile și achizițiile sale. Pentru dobîndirea unei competențe, este important ca elevul să mobilizeze diferite resurse de învățare.

Pentru elevi pot fi semnificative activitățile în care ei:

- utilizează cunoștințe ce ar trebui explicate prin propria experiență;
- utilizează cunoștințe în contexte noi;
- structurează cunoștințe prin gîndire conștientă, logică;
- analizează problemele fundamentale ale disciplinei;
- administrează date care vor fi prelucrate, soluții multiple, probleme variate.

II. Competențe-cheie/ transversale

- Competențe de învățare/de a învăța să înveți;
- Competențe de învățare în limba maternă/limba de stat;
- Competențe de comunicare într-o limbă străină;
- Competențe de bază în matematică, științe și tehnologie;
- Competențe acțional-strategice;
- Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale;
- Competențe interpersonale, civice, morale;
- Competențe de autocunoaștere și autorealizare;
- Competențe culturale, interculturale (de a recepta și de a crea valori);
- Competențe antreprenoriale.

III. Competențele transdisciplinare pe treapta de învățământ gimnazial

- Competența de planificare și organizare a propriei învățări atât individual cât și în grup;
- Competența de realizare a unor contacte comunicative constructive în limba maternă/de stat atât pe cale orală cât și scris;
- Competența de utilizare adecvată în limba maternă/de stat a terminologiei specifice disciplinelor de învățământ studiate la treapta gimnazială;
- Competențe de a comunica într-o limbă străină în situații cunoscute, modulate;
- Competențe de a dobîndi și a aplica cunoștințe de bază din domeniul Matematică, Științe și Tehnologii în rezolvarea unor probleme și situații din cotidian;
- Competențe de a identifica probleme acțional – strategice și a propune soluții de rezolvare;
- Competențe de a-și planifica activitatea, de a prognoza rezultatele așteptate;
- Competențe de a elabora strategii de activitate în grup;
- Competențe de utilizare în situații reale a instrumentelor cu acțiune digitală (telefonul, teleghidul, calculatorul electronic, etc.);
- Competențe de a crea documente și a utiliza serviciile electronice de bază (e-guvernare, e-business, e-educaționale, e-sănătate, e-cultură), în comunicare și dobîndirea informațiilor, inclusiv rețeaua Internet;
- Competențe de a lucra în echipă, de a preveni și rezolva situațiile de conflict;
- Competențe de a accepta și a respecta valorile fundamentale ale democrației, a practicilor democratice și a drepturilor omului;
- Competențe de a se comporta în situații cotidiene în baza normelor și valorilor moral-spirituale;
- Competențe de a se autoaprecia adecvat și a-și valorifica potențialul pentru dezvoltarea personală și autorealizare;
- Competențe de a alege modul sănătos de viață;
- Competențe de a se adapta la condiții noi;
- Competențe de receptare a culturii naționale și a culturilor europene;
- Competențe de a aprecia diversitatea culturală a lumii și de a fi tolerant la valorile culturale ale altor etnii;
- Competența de a se orienta în domeniile profesionale din economie și viața socială în vederea selectării viitoarei profesii;
- Competențe de utilizare a regulilor de elaborare a unor proiecte simple de cercetare și dezvoltare în domeniul antreprenorial.

IV. Competențele specifice ale disciplinei Geografie:

1. Utilizarea termenilor specifici în prezentarea și explicarea informației geografice;
2. Formarea abilităților de comunicare corectă, constructivă în limba maternă;
3. Utilizarea corectă a termenilor geografici, a numelor proprii geografice în limbi străine;
4. Explicarea fenomenelor și proceselor specifice mediului la nivel local, regional și global;
5. Identificarea relațiilor dintre componente, fenomene și procese naturale. Formarea comportamentului în raport cu natura pe baza cunoașterii relației *cauză – efect*;
6. Aplicarea unor elemente din matematică, științe, tehnologie în studierea mediilor locale, regionale și globale, în rezolvarea unor probleme și situații din cotidian;
7. Raportarea conținuturilor geografice la un suport cartografic și grafic. Citirea și interpretarea hărții geografice;
8. Aprecierea aspectelor sociale, civice și culturale ale spațiului geografic la nivel local, regional și mondial;
9. Obținerea unor tehnici și deprinderi de învățare pentru pregătirea sistematică, pentru autoformare;
10. Accesarea informațiilor cu caracter geografic prin intermediul serviciilor electronice de bază

**V. Repartizarea modulelor (unităților de învățare)
pe clase și pe unități de timp**

Clasa	Unități de învățare	Nr. de ore
V	<ol style="list-style-type: none"> 1. Terra – planeta noastră. 2. Învelișurile Terrei. 3. Societatea umană a Terrei. 4. Ocrotirea Terrei. 	<p>7 18 4 2</p> <p>3 ore la decizia profesorului</p>
VI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Continente și bazine oceanice. 2. Caracterizarea continentelor. <ul style="list-style-type: none"> - Africa. - America de Sud. - Australia și Oceania. - Antarctica. 3. Oceanul Indian. 	<p>7 23 - 9 - 9 - 4 - 1 2</p> <p>2 ore la decizia profesorului</p>
VII	<ol style="list-style-type: none"> 1. Caracterizarea continentelor. <ul style="list-style-type: none"> - America de Nord. - Eurasia. 2. Caracterizarea oceanelor (Arctic, Atlantic, Pacific). 	<p>27 - 9 - 18 5</p> <p>2 ore la decizia profesorului</p>
VIII	<ol style="list-style-type: none"> 1. Republica Moldova. Particularități generale. 2. Evoluția teritoriului și structura geologică 2. Caracterizarea componentelor naturii. 3. Problemele ecologice ale Republicii Moldova. 	<p>3 3 23 3</p> <p>2 ore la decizia profesorului</p>
IX	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poziția economico-geografică și organizarea administrativ-teritorială. 2. Resursele naturale. 3. Populația. 4. Economia națională. 5. Caracteristicile economico-geografice regionale. 	<p>2 5 7 15 3</p> <p>2 ore la decizia profesorului</p>

VI. Subcompetențe, conținuturi, activități de învățare și evaluare pe clase.

GEOGRAFIE, clasa a V-a

Subcompetențe	Conținuturi	Activități recomandate de învățare și evaluare
<p>1. Comunicarea corectă în limba maternă cu utilizarea adecvată a termenilor geografici;</p> <p><i>Notă:</i> Subcompetența este universală, pentru toate unitățile de învățare ale disciplinei date.</p> <p><i>Descriptori</i> (obiective de realizare a competenței):</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice termenii specifici în textele din manual și din alte surse de literatură; • să definească termenii noi; • să efectueze o descriere geografică coerentă, cursivă, lizibilă în limba maternă; • să utilizeze termenii specifici în comunicările geografice orale. <p>2. Aprecierea importanței proprietăților specifice ale Terrei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie forma și dimensiunile Terrei; • să explice importanța formei și dimensiunilor Terrei; • să demonstreze mișcările de rotație și revoluție ale Terrei cu ajutorul globului geografic, a telurii; • să deducă principalele consecințe ale mișcărilor Pământului (alternarea zilei cu noaptea, schimbarea anotimpurilor). 	<p>Terra – planeta noastră (7 ore)</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> Geografie, mișcare de rotație, mișcare de revoluție, globul geografic, hartă geografică, ecuator, paralelă, meridian, tropic, pol geografic, cerc polar, plan, atlas geografic școlar;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geografia - știința despre Pământ. • Particularitățile specifice Terrei (forma, dimensiunile Pământului, mișcările Terrei). 	<ul style="list-style-type: none"> • Selectarea termenilor specifici din textul manualului, din alte surse de literatură; Utilizarea termenilor la descrierea imaginilor; Realizarea comunicărilor geografice simple; <i>Jocul noțiunilor geografice;</i> Dictare geografică. Asocieri de cuvinte. Lucrul cu dicționarele explicativ și geografic. Completarea tabelului de concepte. <i>Tehnica Explozia stelară.</i> Autoevaluare. Evaluare reciprocă. <ul style="list-style-type: none"> • Reprezentarea grafică a formei și dimensiunilor Terrei Demonstrarea mișcărilor Pământului cu ajutorul globului geografic, a telurii; Analizarea imaginilor din manual, a planșelor; <i>Jocul didactic „Prinde mingea”;</i> <i>Tehnica „Soarele ideilor”;</i> <i>Tabelul comparativ;</i> <i>Tehnica „Pătratul”;</i> <i>Tehnica „Tabelul presupunerilor”</i> <i>Tabelul explicativ;</i>

<p>3. Citirea globului geografic, a hărții fizice a lumii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie globul geografic; • să descifreze semnele convenționale ale hărții fizice; • să citească elementele geografice ale hărții fizice, utilizând semnele convenționale; • să indice pe glob și pe hartă principalele linii și puncte marcante: Ecuatorul, Meridianul 0°. Tropicele, Cercurile polare, Polii geografici; • să determine poziția continentelor, a țării noastre, a altor obiecte geografice în raport cu liniile marcante. <p>4. Orientarea geografică</p> <ul style="list-style-type: none"> • să observe în teren orizontul, linia orizontului, obiectele situate pe linia orizontului; • să determine părțile orizontului; • să explice regulile de lucru cu busola; • să utilizeze busola și mijloacele locale în orientarea geografică; • să enumere mai multe mijloace locale de orientare geografică; • să demonstreze orientarea geografică după Soare. <p>5. Selectarea și structurarea informațiilor din internet, din surse de literatură despre învelișurile interne ale Terrei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să prezinte informațiile selectate din diferite surse despre învelișurile interne ale Terrei; • să descrie învelișurile interne; • să caracterizeze proprietățile fizice ale rocilor; • să aprecieze importanța rocilor în viața omului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reprezentarea suprafeței Pământului. Globul geografic. Harta geografică. <ul style="list-style-type: none"> • Orientarea geografică. <p>Aplicație practică <i>Orientarea în orizontul local.</i></p> <p>Învelișurile Terrei <i>(18 ore)</i> Litosfera. <i>Noțiuni-cheie: litosfera, scoarța terestră, rocă, relief, munte, cîmpie, podiș, vulcan, cutremur de pământ.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Descrierea globului, a hărții geografice; <p>Utilizarea globului negru, a desenului schematic pe tablă la învățarea liniilor geografice;</p> <p>Exerciții de învățare a semnelor convenționale ale hărții geografice. Realizarea unor texte simple în baza citirii hărții;</p> <p>Compararea hărții fizice cu alte hărți tematice;</p> <p>Tehnica „<i>Fiecare hartă spune o poveste</i>”,.</p> <p>Exerciții, situații-problemă de citire a hărții, de localizare pe hartă a elementelor redată în texte;</p> <p>Jocul didactic „<i>Eu sînt aici</i>”;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de observare a liniei orizontului, a obiectelor, situate pe linia orizontului; <p>Utilizarea organizatorului grafic „<i>Sistemul de coordonate</i>”;</p> <p>Observarea și utilizarea mijloacelor locale de orientare pe teren;</p> <p>Explicarea regulilor de funcționare a busolei.</p> <p>Exerciții de orientare cu busola. Situații-probleme, exerciții de orientare geografică;</p> <p>Explicarea orientării geografice după Steaua polară;</p> <p>Tehnica „<i>Casa mea</i>”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza imaginilor din manual, din atlasul școlar, din internet, din alte surse de literatură despre structura internă a Terrei; <p>Tehnica „<i>Tabelul caracteristicilor</i>”</p>
--	---	---

<p>6. Examinarea hărții fizice la identificarea și descrierea particularităților reliefului Terrei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să numească factorii interni și externi, care duc la formarea reliefului; • să descrie elementele unui vulcan, a cutremurelor de pământ; • să enumere mai multe mijloace de protecție a omului în timpul cutremurelor de pământ; • să identifice pe harta fizică principalele particularități ale reliefului Terrei; • să specifice caracteristicile unităților mari de relief (munți, podișuri, câmpii, dealuri); • să exprime/arate corect pe hartă principalele unități mari de relief ale continentelor; • să citească harta fizică a Republicii Moldova; • să descrie relieful localității natale. <p>7. Caracterizarea componentelor atmosferei (temperatura aerului, presiunea atmosferică, vânturile, precipitațiile atmosferice). Perceperea și explicarea relațiilor cauză – efect;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie compoziția și structura atmosferei; 	<ul style="list-style-type: none"> • Litosfera. Structura internă a Pământului. • Rocile. Rocile magmatice și sedimentare. <ul style="list-style-type: none"> • Factorii interni și externi, care duc la modelarea scoarței terestre. Cutremurele de pământ. Vulcanii. <ul style="list-style-type: none"> • Relieful Terrei. Relieful continentelor. <p style="text-align: center;">Atmosfera.</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> atmosfera, izotermă, presiune atmosferică, vânt, precipitații atmosferice, ploaie, zăpadă, lapoviță, vreme, climă, zonă climatică.</p>	<p>Experimentul utilizat la descrierea proprietăților fizice ale rocilor. Studierea rocilor, colectate din localitatea natală și din alte regiuni. Emiterea de idei despre importanța rocilor în viața omului. Utilizarea tabelului incomplet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conversație despre factorii interni ai Pământului și formele de relief create de ei; Reprezentarea elementelor unui vulcan printr-un desen. Notarea pe harta-contur a regiunilor de răspândire a cutremurelor de pământ și a vulcanilor. Discuție în grup cu referire la regulile de comportament în caz de cutremur. Interpretarea imaginilor din manual, din internet: sfinci sculptate de vânt, văi fluviale, dune de nisip, barcane, țărături distruse de valurile mării, plaje marine ș.a., create de factorii externi. Examinarea hărții fizice la identificarea particularităților reliefului; Jocul didactic „<i>Lanțul denumirilor geografice</i>”; Dictare geografică; • Analizarea materialelor grafice din manual despre compoziția atmosferei, despre structura pe verticală a atmosferei; Observațiile proprii asupra temperaturii aerului în localitatea natală, conversație. Exerciții de măsurare a temperaturii aerului cu ajutorul termometrului;
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • să explice cum are loc încălzirea atmosferei; • să explice acțiunea factorilor, care duc la variația temperaturii aerului; • să măsoare temperatura aerului cu ajutorul termometrului; • să reprezinte schematic brițele presiunii atmosferice pe glob; • să caracterizeze diferite tipuri de vânt; • să descrie diferite forme de precipitații atmosferice; • să explice relația causală <i>temperatura aerului – presiunea atmosferică – vânt - precipitații atmosferice</i>. <p>8. Observații asupra componentelor naturii în mediul local.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze vremea la momentul dat; • să completeze <i>Calendarul vremii în baza observațiilor proprii</i>. <p>9. Aplicarea unor elemente din matematică la măsurarea temperaturii aerului, la rezolvarea problemelor, la analizarea materialelor grafice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să consolideze cunoștințele despre gradientul termic al aerului; • să analizeze graficul „<i>Variația anuală a temperaturii aerului</i>” pentru diferite latitudini geografice; • să analizeze diagrama „<i>Roza vînturilor</i>”. <p>10. Utilizarea hărții tematice la descrierea zonelor climatice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie zonele climatice; • să coreleze componentele unei zone climatice; 	<ul style="list-style-type: none"> • Atmosfera. Compoziția și structura atmosferei. • Încălzirea atmosferei. Temperatura aerului. • Presiunea atmosferică. Vînturile Terrei. • Precipitațiile atmosferice. <p>• Vremea și clima.</p> <p>Lucrare practică</p> <p><i>Întocmirea calendarului vremii</i></p> <p>• Zonele climatice. Importanța climei pentru natură și viața omului.</p>	<p>Experiment. Reprezentarea schematică a brițelor de presiune pe glob;</p> <p>Desenul schematic pe tablă la explicarea cauzelor de formare a vîntului; Analizarea materialelor cartografice din manual și din atlasul școlar. Observațiile proprii asupra direcției, puterii vîntului, asupra formelor de precipitații;</p> <p><i>Tehnica Ciorchinele;</i></p> <p>Utilizarea organizatorului grafic, a schiței logice la argumentarea relațiilor cauzale dintre temperatura aerului – presiunea atmosferică – vînt – precipitații atmosferice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracterizarea vremii în localitatea natală la momentul dat; <p>Conversația euristică; Studiu de caz; Observații proprii în natură. Completarea Calendarului vremii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rezolvarea exercițiilor, problemelor ce țin de calcularea temperaturii aerului la diferite altitudini; <p>Citirea și analiza materialelor grafice din manual și din alte surse. Analiza datelor vremii colectate în baza observațiilor proprii în localitatea natală. Descifrarea diagramei <i>Roza vînturilor</i>. Conversația euristică.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Citirea hărții climatice; <p>Raportarea textului din manual la harta climatică;</p> <p>Interpretarea imaginilor și materialelor grafice din manual;</p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze importanța climei în activitățile omului; • să citească harta climatică a Republicii Moldova. <p>11. Descrierea părților componente ale hidrosferei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să explice circuitul apei în natură; • să aprecieze importanța circuitului apei în natură; • să caracterizeze oceanele – părțile componente ale Oceanului Planetar; • să identifice cu ajutorul hărții fizice particularitățile rețelei hidrografice a uscatului; • să descrie elementele unui râu; • să explice dependența râurilor de relief și climă; • să descrie un obiect hidrografic; • să caracterizeze apele subterane și ghețarii; • să aprecieze importanța apelor uscatului; • să citească harta <i>Rețeaua hidrografică a Republicii Moldova</i>. 	<p>Hidrosfera.</p> <p><i>Noțiuni -cheie:</i> hidro sferă, ocean planetar, mare, insulă, peninsulă, arhipelag, golf, strâmtoare, râu, afluent, bazin hidrografic, ape subterane, strat permeabil, strat impermeabil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hidrosfera. Circuitul apei în natură. • Oceanele și mările. Curenții oceanici. • Rîurile și lacurile. • Apele subterane. Ghețarii. 	<p>Descrierea zonelor climatice după algoritm; Tehnica „<i>Călătorii prin zonele climatice</i>”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizarea materialelor grafice din manual, din alte surse de literatură; Tehnica „<i>Călătoria imaginară a picăturii de apă</i>”; Descrierea oceanelor. Arătarea pe hartă a principalelor mări, insule, peninsule, strâmtoari. Reprezentarea schematică a particularităților rețelei hidrografice a Terrei; Descrierea unui obiect hidrografic conform unui algoritm, examinând harta fizică; Trasarea bazinului hidrografic pe harta-contur; Tehnicile „<i>Rîul ideilor</i>”; „<i>Ciorchinele cu doi sateliți</i>” Elaborarea unei comunicări geografice despre râurile mari ale țării noastre, despre apele localității natale.
<p>12. Aplicarea unor elemente din științe, biologie la învățarea biosferei, a solului;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să recunoască factorii, care duc la dezvoltarea și repartiția diversității lumii organice; • să descrie lumea vegetală și lumea animală a Terrei; • să descrie lumea vegetală și cea animală din localitatea natală; • să explice factorii de formare a solului; • să caracterizeze principalele tipuri de soluri pe Terra; • să descrie zonele naturale ale Terrei; • să manifeste o atitudine grijulie față de componentele lumii organice și de sol. 	<p>Biosfera.</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> biosferă, sol, mediul de viață, zonă naturală.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biosfera. Factorii, care determină diversitatea lumii organice pe Pământ. • Solul. Caracteristici generale. • Zonele naturale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Emiterea de idei; Demonstrarea și comentarea imaginilor cu subiectul „<i>În lumea plantelor și animalelor</i>” Tehnica „<i>Demers expozitiv</i>” Tehnica „<i>Pînza discuției</i>”; Tehnica „<i>Eu cercetez</i>”, <i>Taboul de caracteristici</i>; Utilizarea observațiilor proprii în investigarea lumii organice în localitatea natală; Propunerea măsurilor de protecție a plantelor și animalelor, a solurilor în localitatea natală. Identificarea zonelor naturale pe hartă, descrierea lor. Emiterea de idei.

<p>13. Aprecierea aspectelor sociale, civice și culturale ale spațiului geografic la nivel local, regional și global;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să utilizeze harta populației la explicarea repartiției populației și densității pe glob; • să descrie rasele umane; • să numească principalele limbi vorbite de popoarele lumii; • să caracterizeze așezările umane, obiceiurile, tradițiile popoarelor lumii; • să descrie principalele îndeletniciri ale populației pe glob. <p>14. Manifestarea atitudinii grăului pentru calitatea mediului natural în localitatea natală și pe plan global.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să stabilească factorii, care duc la degradarea mediului natural în localitatea natală și pe glob; • să deducă consecințele, degradării mediului natural în localitatea natală și pe glob; • să propună idei, soluții pentru ameliorarea mediului natural în plan local, regional și global. 	<p>Societatea umană a Terrei (4 ore) <i>Noțiuni-cheie:</i> populația, densitatea populației, rasă umană, agricultură, industrie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Populația Terrei. Repartiția și densitatea populației. • Rasele umane. Popoarele lumii. • Așezările umane • Îndeletnicirile populației. Agricultură. Industria. Transportul. <p>Ocrotirea Terrei (2 ore)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ocrotirea Terrei - ocrotirea vieții. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea hărții la examinarea densității, repartiției populației și a altor indici demografici: <p>Descrierea raselor umane; Tehnicile: „<i>Oraș la apă</i>”, „<i>Jocul țării</i>”, „<i>Robingo</i>”, „<i>Cinci țări</i>”, „<i>Tabelul incomplet</i>”; „<i>Interviul</i>”; „<i>Reportajul</i>”; Utilizarea imaginilor din internet despre diferite tipuri de așezări umane; <i>Tabelul caracteristicilor</i>; Discuții despre activitățile omului în localitatea natală;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea comunicărilor geografice, a referatelor: Completarea portofoliului; Tehnica „<i>Tabelul simbolic</i>”; Tabelul „<i>Cauze-efecte</i>” Studiu de caz Observările proprii asupra componentelor naturii în localitatea natală; Propunerea soluțiilor pentru ameliorarea mediului în localitatea natală, în plan regional și global.
--	---	--

PRINCIPALELE DENUMIRI GEOGRAFICE

Vulcani activi: Vezuviu, Etna, Hekla, Kliucev.

Vulcani stinși: Kilimanjaro.

Munți: Alpi, Scandinaviei, Carpați, Caucaz, Ural, Himalaya.

Podșuri: Moldovei Centrale, Central Rus, Tibet, Deccan, Braziliei.

Dealuri: Bălănești.

Cîmpii: Cîmpia Europei de Est, Cîmpia Mării Negre, Cîmpia Caspică, Cîmpia Indo-Gangetică, Cîmpia Mesopotamiei, Cîmpia Amazonului.

Oceane: Pacific, Atlantic, Arctic, Indian.

Mări: Marea Neagră, Marea Mediterană, Marea Baltică, Marea Bering.

Insule: Groenlanda, Madagascar, Insulele Japoniei.

Peninsule: Arabia, India, Scandinavă.

Golfuri: Biscaya, Bengal, Persic.

Strîmtori: Gibraltar.

Cascade: Angel, Niagara.

Rîuri: Dunărea, Prut, Nistru, Amazon, Ind, Gange, Huang-He, Chang Jiang, Congo.

GEOGRAFIA CONTINENTELOR ȘI OCEANELOR,

clasa a VI-a

Subcompetențe	Conținuturi	Activități recomandate de învățare și evaluare
<p>1. Comunicarea corectă în limba maternă cu utilizarea adecvată a termenilor geografici; <i>Notă:</i> Subcompetența este universală, pentru toate unitățile de învățare ale disciplinei date. <i>Descriptorii:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice termenii specifici în textele din manual și din alte surse de literatură; • să definească termenii noi; • să efectueze în scris o descriere geografică coerentă, cursivă, lizibilă în limba maternă; • să utilizeze termenii specifici în comunicările geografice orale. 	<p style="text-align: center;">Continente și bazine oceanice. <i>(7 ore)</i></p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> continent, bazin oceanic, scara hărții, rețea de grade, latitudine geografică, longitudine geografică, coordonate geografice;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explicarea termenilor specifici; Definierea termenilor noi; Elaborarea unui text scris, utilizând termenii specifici; Interpretarea imaginilor cu utilizarea adecvată a termenilor specifici; Tehnica <i>Scrisoare geografică</i>; Tehnica <i>Revizuirea circulară</i>; Tehnica <i>Asocieri forțate</i>; Tehnica <i>Maratonul de scriere</i>; Tehnica <i>Presupuneri prin termeni</i>, Completarea tabelului de concepte; Tehnica <i>Hexagonul</i>.
<p>2. Manifestarea interesului științific în raport cu originea și cunoașterea continentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să explice originea continentelor și oceanelor; • să analizeze materialele cartografice și grafice, care reflectă caracteristicile continentelor și evoluția lor; • să prezinte interes față de apariția și evoluția continentelor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Originea continentelor și bazinelor oceanice. • Cunoașterea continentelor. Călătoriile geografice: Fernando Magellan, Cristofor Columb, Amerigo Vespucci, Bartolomeu Dias, Vasco da Gama, David Livingstone, James Cook, Roald Amundsen, Robert Scott. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizarea materialelor cartografice despre evoluția configurației continentelor; • Descrierea călătoriilor geografice. Deducerea concluziilor despre importanța călătoriilor geografice pentru cunoașterea continentelor, pentru dezvoltarea științei geografice, pentru societate.
<p>3. Măsurarea distanțelor și determinarea coordonatelor geografice utilizând elementele matematice ale hărții;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să utilizeze scara hărții la măsurarea distanțelor; 	<ul style="list-style-type: none"> • Harta geografică. Elementele matematice 	<ul style="list-style-type: none"> • Rezolvarea exercițiilor ce țin de citirea elementelor geografice și matematice ale hărții fizice; Utilizarea globului negru la învățarea rețelei de grade,

<ul style="list-style-type: none"> • să aplice rețeaua de grade la determinarea coordonatelor geografice; • să aprecieze importanța elementelor matematice ale hărții geografice. <p>4. Examinarea hărții fizice la identificarea particularităților poziției fizico-geografice a continentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie particularitățile poziției fizico-geografice ale continentelor; • să explice relația causală dintre poziția geografică și condițiile naturale ale continentelor; • să compare poziția geografică a continentelor. <p>5. Citirea și interpretarea hărților tematice la caracterizarea componentelor naturii continentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze particularitățile componentelor naturii continentelor, utilizând posterul și alte strategii didactice complexe; • să explice procesele, fenomenele naturii, specifice pentru fiecare continent; • să exprime corect numele proprii, termenii geografici; • să aprecieze rolul componentelor naturii în cadrul mediului natural al continentelor. 	<p>Lucrare practică <i>Determinarea coordonatelor geografice, aplicând rețeaua de grade a hărții.</i></p> <p>Caracterizarea continentelor <i>(23 ore)</i></p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> poziția fizico-geografică a continentului, platformă, scut, regiune de orogen, eră geologică, factori endogeni, factori exogeni, climă, zonă climatică, regiune climatică,</p> <p>Africa, America de Sud, <i>(18 ore)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Poziția fizico-geografică. • Unitățile structurale ale scoarței terestre. Evoluția geologică a teritoriului. Substanțele minerale utile. Relief. • Clima. Factorii de formare a climei. Zonele climatice. Apele. • Zonele naturale. Populația și statele continentelor . 	<p>a termenilor „latitudine și longitudine geografică” Desenul liber pe tablă, utilizat la determinarea coordonatelor geografice;</p> <p>Rezolvarea situațiilor probleme ce țin de determinarea coordonatelor geografice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea particularităților poziției fizico-geografice a continentelor pe harta fizică; <p>Utilizarea tehnicii <i>Soarele ideilor</i>. Descrierea poziției fizico-geografice, utilizând algoritmul de caracterizare;</p> <p>Localizarea pe harta-contur a obiectivelor, care caracterizează poziția fizico-geografică a continentelor;</p> <p>Utilizarea Tabelului <i>Particularități consecințe</i>;</p> <p>Tabelul <i>Avantaje, dezavantaje</i>;</p> <p>Evaluarea prin hexagon;</p> <p>Utilizarea haicului;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Citirea și interpretarea hărților tectonice în descrierea evoluției teritoriului; <p>Compararea continentelor, privind gradul de asigurare cu substanțe minerale utile, completarea tabelului comparativ;</p> <p>Compararea hărților tematice (harta fizică și harta tectonică);</p> <p>Completarea schemei radiare ”Particularitățile reliefului”;</p> <p>Utilizarea algoritmului la descrierea formelor de relief;</p>
--	---	---

<p>6. Identificarea relațiilor dintre componentele naturale specifice continentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să explice relațiile dintre componentele naturii; • să compare particularitățile componentelor naturii continentelor; • să caracterizeze zonele climaterice și naturale ale continentelor; • să coreleze componentele zonelor climatice și naturale ale continentelor; • să selecteze informații geografice noi din diferite surse de literatură, din internet pentru caracterizarea componentelor naturii; • să citească /interpreteze hărțile tematice; • să rezolve situații-probleme, diferite tipuri de exerciții, utilizând suportul cartografic al hărții; • să aprecieze rolul componentelor naturii pentru natură și viața omului; • să arate corect pe hartă obiectele geografice; • să aprecieze asigurarea continentelor cu resurse naturale. <p>7. Respectarea culturii popoarelor lumii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze indicii populației continentelor; • să exploreze informații științifice noi despre populația continentelor, tradițiile, obiceiurile popoarelor; • să aprecieze aspectele sociale, civice și culturale ale spațiilor geografice ale continentelor; 	<p>Australia și Oceania (4 ore)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poziția fizico-geografică. <p>Lucrare practică <i>Descrierea comparativă a poziției fizico-geografice a continentelor Australia și Africa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Unitățile structurale ale scoarței terestre. Evoluția geologică a teritoriului. Substanțele minerale utile. Relieful. • Clima. Factorii de formarea climei. Zonele climatice. Apele. • Zonele naturale. • Populația și statele continentelor 	<p>Interpretarea imaginilor din manual, din alte surse de literatură;</p> <p>Utilizarea calculatorului;</p> <p>Identificarea pe hartă a zonelor climatice, exerciții de interpretare a hărții;</p> <p>Explicarea relațiilor dintre elementele climatice;</p> <p>Utilizarea algoritmului la descrierea unei zone climatice;</p> <p>Utilizarea itemilor perechi la evaluare; Completarea tabelului incomplet;</p> <p>Utilizarea hărții fizice la descrierea particularităților rețelei hidrografice.</p> <p>Completarea schemelor, tabelelor;</p> <p>Reprezentarea grafică și explicarea dependenței râurilor de relief și climă; Identificarea pe hartă a zonelor naturale;</p> <p>Demonstrarea imaginilor, care reflectă peisaje din diferite zone naturale;</p> <p>Utilizarea algoritmului la descrierea unei zone naturale;</p> <p>Utilizarea reprezentărilor grafice la explicare relațiilor interreciproce dintre componentele unei zone naturale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Completarea tabelului de caracteristici al indicilor populației. <p>Compararea hărților tematice;</p> <p>Citirea și interpretarea hărții populației;</p> <p>Completarea tabelelor;</p> <p>Demonstrarea la calculator a tradițiilor naționale ale popoarelor;</p> <p>Diferențierea statelor pe continente după gradul de dezvoltare economică, poziția geografică;</p>
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • să numească cele mai dezvoltate state din punct de vedere economic ale continentelor și capitalele lor. <p>8. Caracterizarea Oceanului Indian.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie poziția fizico-geografică a Oceanului Indian; • să caracterizeze particularitățile naturii Oceanului Indian; • să aprecieze importanța Oceanului Indian pentru natură și societate. 	<p style="text-align: center;">Antarctida (1 oră)</p> <p style="text-align: center;">Particularitățile naturii Oceanul Indian (2 ore)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poziția fizico-geografică. Relieful bazinului oceanic. Clima. Curenții oceanici. Lumea organică. Importanța economică a oceanului. 	<p>Completarea de tabele, a schemelor, a organizatorilor grafici;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Citirea și interpretarea hărții fizice a Oceanului Indian; <p>Utilizarea tabelului simbolic;</p> <p>Completarea tabelului de caracteristici;</p> <p>Utilizarea calculatorului;</p> <p>Analizarea imaginilor din manual și din alte surse;</p> <p>Emiterea ideilor; Evaluare reciprocă;</p> <p>Autoevaluare.</p>
--	--	---

Principalele denumiri geografice.

Africa:

Extremități: c. Blanc, c. Acelor, Capul Verde, c. Guardafui.

Insule: Madagascar, Canare.

Peninsule: Somalia.

Strâmtoni: Mozambic.

Canaluri: Suez.

Munți: Atlas, Capului, Scorpiei (Dragonului).

Vulcani: Kenya, Kilimanjaro, Camerun.

Podișuri: Etiopiei, Africii de Est, Saharei.

Depresiuni: Kalahari, Congo, Niger, Ciad.

Cîmpii: Guineei, Senegal, Mozambic.

Rîuri: Nil, Congo, Niger, Zambezi, Orange, Limpopo.

Lacuri: Tanganyika, Victoria, Ciad.

America de Sud:

Extremități: c. Gallinas, c. Horn, c. Branco, c. Parinas.

Strâmtoni: Drake, Magellan.

Munți: Anzi cu vârful Aconcagua.

Vulcani: Chimborazo, Cotopaxi.

Podișuri: Braziliei, Guyanei, Patagoniei.

Cîmpii: Amazonului, Orinoco, La-Plata: Gran Chaco, Entre Rios.

Rîuri: Amazon, Parana, Orinoco.

Lacuri: Maracaibo, Titicaca.

Australia:

Extremități: c. York, c. Wilson, c. Steep Point, c. Byron.

Insule: Noua Guinee, Tasmania.

Peninsule: Arnhem, Cape York.

Golfuri: Carpentaria, Marele Golf Australian.

Munți: Marea Cumpene de Ape, Alpii Australiei, Vîrful Kosciusko.

Cîmpii: Marea Cîmpie a Australiei.

Rîuri: Murray, Darling.

Lacuri: Eyre.

Marea Barieră de Corali.

Antarctida:

Peninsule: Antarctică.

Mări: Marea Weddell, Marea Ross, Marea Amundsen.

Munți: Transantarctici, vîrful Vinson.

Vulcanul activ Erebus.

Oceanul Indian:

Strîmtori: Malacca, Torres, Bass.

Mări: Marea Roșie, Marea Arabiei.

Golfuri: Bengal.

GEOGRAFIA CONTINENTELOR ȘI OCEANELOR,

clasa a VII-a

Subcompetențe.	Conținuturi	Activități recomandate de învățare și evaluare
<p>1. Comunicarea corectă în limba maternă cu utilizarea adecvată a termenilor geografici;</p> <p><i>Notă:</i> Subcompetența este universală, pentru toate unitățile de învățare la disciplina dată.</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice termenii specifici în textele din manual și din alte surse de literatură; • să definească termenii noi; • să efectueze în scris o descriere geografică coerentă, cursivă, lizibilă în limba maternă; • să utilizeze termenii specifici în comunicările geografice orale.	<p>Caracterizarea continentelor (27 ore)</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> estuar, deltă, fiord, morene, regiune climatică, factori climatogeni, alizee, muson, tornade, regim hidrologic, căderea râului, cumpăna apelor, lac natural, lac de acumulare, mlaștină, zonalitate de altitudine, parc natural, rezervație naturală, mulatru, metis, zambos.</p> <p>America de Nord (9 ore)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poziția fizico-geografică. Evoluția cunoașterii continentului. Unitățile structurale ale scoarței terestre.	<ul style="list-style-type: none"> • Selectarea termenilor specifici din text; Definierea termenilor noi; Formularea de idei cu utilizarea termenilor specifici; Elaborarea textelor mici, a comunicărilor geografice; Tehnica <i>Careul întrebărilor</i>; Tehnica <i>Revizuirea circula-ră</i>; Tehnica <i>SINELG</i>; Tehnica <i>Comentați imaginea</i>; Tehnica <i>Sciere reflexivă</i>; Tehnica <i>Brainstorming-ul</i>, Tehnica <i>Maratonul de scriere</i>; Tehnica de evaluare <i>Hexagonul</i>. • Utilizarea algoritmului la caracterizarea poziției fizico-geografice a continentului; Completarea tabelului <i>Particularități, consecințe</i>;

<ul style="list-style-type: none"> • să explice relația cauzală dintre poziția geografică și condițiile naturale ale continentelor; • să compare poziția geografică a continentelor <p>3. Utilizarea posterului, proiectului și a altor metode complexe la caracterizarea particularităților componentelor naturii continentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să selecteze informații geografice noi din diferite surse de literatură, din internet pentru caracterizarea componentelor naturii; • să caracterizeze particularitățile componentelor naturii; • să compare particularitățile componentelor naturii; • să citească /interpreteze hărțile tematice, materialele grafice și imaginile din manual și din alte surse; • să exprime corect denumirile geografice, numele proprii; • să arate corect pe harta murală denumirile geografice; • să caracterizeze zonele climatice; • să compare două regiuni climatice; • să descrie zonele naturale conform algoritmului; • să utilizeze posterul și alte metode complexe la caracterizarea regiunilor fizico-geografice ale continentului Eurasia. <p>4. Argumentarea relațiilor dintre componentele naturii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să explice procesele, fenomenele naturii, relațiile <i>cauză-efect</i>; 	<p>Substanțele minerale utile. Relieful. Lucrare practică <i>Descrierea unei unități de relief.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Clima.Particularitățile generale. Zonele climatice. Apele de suprafață. Zonele naturale ale Americi de Nord. • Populația și statele continentului America de Nord. <p style="text-align: center;">Eurasia <i>(18 ore)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Poziția fizico-geografică. Evoluția cunoașterii continentului. • Unitățile structurale ale scoarței terestre. Substanțele minerale utile. Relieful. • Clima.Particularități generale. Zonele climatice. <p style="text-align: center;">Lucrare practică <i>Descrierea unei zone climatice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Apele de suprafață. Zonele naturale ale Eurasiei. 	<p><i>Tehnica Haicul;</i> <i>Tabelul Avantaje-dezavantaje;</i> <i>Tabelul comparativ.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conversația euristică; Descrierea; Completarea tabelului, schemelor, organizatorilor grafici la caracterizarea componentelor naturii; Rezolvarea exercițiilor, a situațiilor-probleme cu utilizarea suportului cartografic; Compararea hărților tematice la stabilirea relațiilor cauzale dintre unitățile structurale tectonice unitățile mari de relief și substanțele minerale utile; Citirea și interpretarea hărții fizice în identificarea particularităților fizice ale reliefului; Utilizarea tabelului, schemelor, organizatorilor grafici la caracterizarea reliefului; Utilizarea itemilor perechi la evaluare; Citirea hărții climatice a continentelor. Caracterizarea zonelor climatice conform unui algoritm. Tehnica "Călătorie prin zonele climatice".
--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • să exploreze informații științifice noi pentru completarea portofoliului; • să aprecieze rolul componentelor naturii pentru natură și viața omului. <p>5. Aprecieră gradul de asigurare cu resurse naturale pentru fiecare continent;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice pe hartă fizică repartiția substanțelor minerale utile; • să aprecieze gradul de asigurare a continentelor cu substanțe minerale utile și alte resurse naturale. <p>6. Rezolvarea problemelor, a situațiilor probleme, ce țin de explicarea fenomenelor și proceselor naturii continentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să rezolve situații-probleme, diferite tipuri de exerciții, utilizând suportul cartografic al hărții. <p>7. Respectarea culturii popoarelor lumii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze populația continentelor; • să diferențieze statele continentelor după regiunile geografice; • să aprecieze aspectele sociale, civice și culturale ale spațiilor geografice ale continentelor; • să numească cele mai dezvoltate state din punct de vedere economic ale continentelor și capitalele lor; • să selecteze informații din diferite surse despre tradițiile, obiceiurile popoarelor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Populația Asiei. Regiunarea fizico-geografică. Statele. 	<p>Compararea a două regiuni climatice;</p> <p>Reprezentarea grafică a particularităților râurilor, care depind de relief și climă;</p> <p>Descrierea vegetației, lumii animale, a solurilor. Utilizarea tabelului incomplet.</p> <p><i>Tabelul caracteristicilor.</i></p> <p><i>Tabelul simbolic. Posterul.</i></p> <p><i>Haicul. Portofoliul elevului.</i></p> <p>Evaluarea reciprocă. Autoevaluarea.</p> <p>Explicarea fenomenelor geologice climatice, hidrologice;</p> <p>Explicația relațiilor cauzale;</p> <p>Descrierea componentelor zonei naturale conform unui algoritim; Utilizarea itemilor duali și perechi la evaluare.</p> <p>Grila de evaluare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Examinarea hărții tematice, a materialelor grafice la caracterizarea populației. <p>Interpretarea hărții populației; Compararea hărților tematice la explicarea factorilor repartiției spațiale a populației. Utilizarea hărții politice la diferențierea statelor conform regiunilor geografice.</p> <p>Demonstrarea imaginilor cu obiceiuri, tradiții ale popoarelor;</p> <p>Completarea portofoliului;</p> <p>Elaborarea unui referat.</p> <p>Utilizarea posterului.</p>
---	--	--

<p>8. Citirea și interpretarea hărții la caracterizarea oceanelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie poziția fizico-geografică a oceanelor; • să caracterizeze componentele naturii oceanelor; • să aplice suportul cartografic al hărții la măsurarea distanțelor, la determinarea coordonatelor geografice; • să aprecieze resursele naturale ale oceanelor. 	<p>Caracterizarea Oceanelor (5 ore)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oceanul Arctic. Poziția fizico-geografică. Relieful fundului oceanic. Clima. Curenții oceanici. Lumea organică. Problemele ecologice. • Oceanul Atlantic. Poziția fizico-geografică. Relieful fundului oceanic. Clima. Curenții oceanici. Lumea organică. Problemele ecologice. • Oceanul Pacific. Poziția fizico-geografică. Relieful fundului oceanic. Clima. Curenții oceanici. Lumea organică. Problemele ecologice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea tabelului simbolic la caracterizarea oceanelor; <p>Descrierea condițiilor naturale ale oceanelor; Completarea portofoliului. <i>Haicul</i>; La evaluare poate fi utilizat hexagonul, cubul, posterul, grila de evaluare.</p>
--	--	---

Principalele denumiri geografice

America de Nord

Extremități: c. Murchison, c. Mariato, c. Prințului de Wales, c. Saint Charles.

Strîmtori: Bering.

Peninsule: Florida, California, Labrador.

Munți: Appalași, Coastei, Cascadelor, Sfîncoși, Mackenzie, Brooks, Sierra Nevada.

Vulcani: Popocatepetl.

Cîmpii: Marele Cîmpii, Cîmpiile Centrale.

Podișuri: Laurențian, Preriilor, Colorado, Marelui Bazin.

Rîuri: Mississippi și Missouri, Colorado, Mackenzie, Yukon.

Lacuri: Marile Lacuri, Marele Lac Sărat, Marele Lac al Ursului.

Eurasia

Extremități: c. Roca, c. Celiuskin, c. Piai, c. Dejnev.

Insule: Novaia Zemlea, Islanda, Irlanda, Sahalin.

Strîmtori: Gibraltar, Bosfor, Dardanele.

Peninsule: Kola, Iberică, Apenină, Crimeea, India, Indochina.

Munți: Alpi, Apenini, Dinarici, Carpați, Caucaz, Zagros, Pamir, Himalaya cu v.Everest, Verhoiansk, Tian-Shan.

Podișuri: Transilvaniei, Volinic-Podolic, Masivul Central, Central Rus, Valdai, Siberiei Centrale, Deccan.

Cîmpii: Română, Padului, Europei de Est, Niprului, Germano-Polonă, Bazinul Londrei, Bazinul Parisului, Mesopotamiei, Indo-Gangetică, Marea Cîmpie Chineză, Siberiei de Vest.

Rîuri: Volga, Dunărea, Ural, Nipru, Peciora, Nistru, Rin, Enisei(cu Angara), Obi(cu Irțș), Huang He, Mekong, Amur, Lena.

Lacuri: Balaton, Sf. Ana, Ladoga, Onega, Marea Caspică, Aral, Baikal, Balhaș, Issik-Kul, Marea Moartă.

Oceanul Arctic

Mări: Groenlandei, Norvegiei, Barents, Albă, Kara, Laptev, Siberiei de Est.

Insule: Groenlanda, Novaia Zemlea.

<ul style="list-style-type: none"> • să aprecieze rolul poziției fizico-geografice asupra condițiilor naturale ale țării noastre; • să descrie cercetările geografice ale teritoriului; • să descrie unitățile structurale ale teritoriului; • să analizeze principalele caracteristici ale evoluției geologice a teritoriului țării noastre; • să compare hărțile tectonice cu cea fizică; • să identifice pe hartă substanțele minerale utile; <p>3. Caracterizarea componentelor naturii (relieful, clima, apele, vegetația, lumea animală, solurile);</p> <ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze particularitățile componentelor naturii; • să efectueze observații proprii asupra componentelor naturii; • să analizeze materiale cartografice și grafice la caracterizarea componentelor naturii; • să selecteze informații geografice noi din diferite surse de literatură, din internet pentru caracterizarea componentelor naturii.; • să descrie comparativ zonele naturale; • să exploreze informații științifice noi pentru completarea portofoliului; • să aprecieze rolul componentelor naturii pentru natură și viața omului. <p>4. Exprimarea corectă a denumirilor geografice</p> <ul style="list-style-type: none"> • să citească /interpreteze hărțile tematice; 	<p style="text-align: center;">Evoluția teritoriului și structura geologică (3 ore)</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> platformă, scut, regiune de orogen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unitățile structurale ale teritoriului. Evoluția geologică a teritoriului. Substanțele minerale utile. <p style="text-align: center;">Caracterizarea componentelor naturii (23 ore)</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> procese endogene, procese exogene, platou, cîmpie, colină, hîrtop, silvostepă, stepă, arii protejate, rezervații științifice, rezervații peisagistice, monumente ale naturii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relieful. Particularități generale. Procesele endogene. Unitățile de relief. Procese exogene. Forme de relief. Importanța reliefului în natură și în viața omului. • Clima. Factorii climatogeni. Elementele climatice. Caracterizarea anotimpurilor. Protecția aerului atmosferic. 	<p>Citirea și interpretarea hărții tectonice la descrierea unităților structurale;</p> <p>Examinarea materialelor cartografice la descrierea etapelor de evoluție geologică a teritoriului;</p> <p>Compararea hărților tematice în stabilirea relațiilor cauzale dintre unitățile structurale, unitățile de relief și substanțele minerale utile.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea particularităților reliefului pe harta fizică; <p>Completarea de tabele, scheme;</p> <p>Analizarea materialelor grafice și cartografice la explicarea proceselor endogene și exogene;</p> <p>Explicarea proceselor exogene în baza observațiilor proprii;</p> <p>Studiu de caz;</p> <p>Rezolvarea situațiilor-problemă, a exercițiilor;</p> <p>Caracterizarea elementelor climatice în baza examinării hărților tematice, a analizării climogramelor, rozei vînturilor, a observațiilor proprii în natură;</p> <p>Demonstrarea imaginilor la explicarea fenomenelor climatice;</p> <p>Lucrul cu harta fizică la identificarea particularităților rețelei hidrografice: Descrierea unui obiect hidrografic conform unui algoritm;</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • să exprime corect denumirile geografice, numele proprii; • să arate corect pe hartă murală denumirile geografice. <p>5. Utilizarea informațiilor din internet și din alte surse la explicarea proceselor și fenomenelor naturii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să explice procesele cauzate de factorii endogeni, exogeni, fenomenele climatice, hidrologice; • să manifeste interes față de procesele și fenomenele naturii; <p>6. Argumentarea prin exemple concrete a relațiilor cauză – efect dintre societate și natură, a relațiilor reciproce dintre componentele naturii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să argumenteze prin exemple concrete relațiile cauză-efect dintre societate și natură; • să explice relațiile reciproce dintre componentele naturii; • să explice consecințele impactului antropoc în mediul natural; • să propună soluții de ameliorare a mediului natural. <p>7. Aplicarea unor elemente din matematică, științe, tehnologii la studierea componentelor naturii mediului local, la rezolvarea problemelor, a situațiilor-probleme;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să rezolve situații-probleme, diferite tipuri de exerciții, utilizând suportul cartografic al hărții; 	<ul style="list-style-type: none"> • Apele. Particularitățile generale. Apele curgătoare. Apele stătătoare. <p style="text-align: center;">Lucrare practică <i>Descrierea unui obiect hidrografic</i></p> <p>Apele subterane. Protecția apelor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vegetația naturală. Particularități generale. Tipurile de vegetație. Protecția lumii vegetale. • Lumea animală. Particularități generale. Complexele faunistice. Protecția lumii animale. • Solul. Factorii de formare a solului. Tipurile de sol (cernoziom, soluri cenușii și soluri brune). Protecția solului. 	<p>Demonstrarea imaginilor la explicarea fenomenelor hidrologice;</p> <p>Reprezentarea grafică a factorilor de dezvoltare a vegetației.</p> <p>Examinarea hărții vegetației, a imaginilor din manual la descrierea tipurilor de vegetație;</p> <p>Completarea tabelului de caracteristici;</p> <p>Caracterizarea lumii animale în baza observațiilor proprii, a examinării hărții tematice;</p> <p>Utilizarea itemilor perechi la evaluare;</p> <p>Elaborarea unui proiect de protecție a lumii vegetale și animale din localitatea natală.</p> <p>Utilizarea reprezentărilor grafice la explicarea factorilor de formare a solurilor;</p> <p>Completarea tabelului simbolic la caracterizarea tipurilor de sol;</p> <p>Emiterea de idei, studiu de caz, propuneri de utilizare rațională și protecție a solului în localitatea natală;</p> <p>Utilizarea reprezentărilor grafice la explicația relațiilor reciproce dintre componentele unei zone naturale;</p> <p>Descrierea zonelor naturale;</p> <p>Elaborarea unui demers către autoritățile locale despre problemele mediului natural;</p> <p>Expunerea în panel a unui conținut.</p> <p>Scrierea textului unui pliant pentru a fi publicat.</p>
--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • să construiască un demers geografic problematizat; • să elaboreze exerciții, întrebări problematizate, situații-probleme ce țin de cunoașterea componentelor naturii spațiului nostru. <p>8. Autoformarea prin întocmirea portofoliului, proiectelor în procesul de studiere a componentelor naturii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să efectueze investigații ale componentelor naturii în localitatea natală și în plan regional; • să esențializeze problemele ecologice ale Republicii Moldova; • să elaboreze un proiect de investigație a apelor, a vegetației, a lumii animale din localitate; • să propună căi de soluționare a problemelor ecologice; • să aprecieze importanța ariilor protejate în Republica Moldova; • să prezinte rezultatele investigației la conferințe științifice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zonele naturale. <p style="text-align: center;">Lucrare practică <i>Caracterizarea unei zone naturale</i></p> <p style="text-align: center;">Problemele ecologice <i>(3ore)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Problemele ecologice ale Republicii Moldova. • Ariile naturale protejate. <p style="text-align: center;">Rezervații științifice.</p> <p style="text-align: center;">Rezervații peisagistice.</p> <p style="text-align: center;">Monumente ale naturii.</p>	<p>Documentarea în rețeaua internet.</p> <p>Aplicarea grilei de evaluare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Argumentări, dezbateri, emiterea de idei, propuneri de ameliorarea a mediului natural în țara noastră; <p>Elaborarea proiectelor de protecție a naturii;</p> <p>Utilizarea calculatorului în demonstrarea stării ecologice a componentelor naturii.</p> <p>Scrierea unui rezumat pentru a fi publicat.</p> <p>Rezolvarea unui chestionar.</p> <p>Argumentarea <i>pro</i> și <i>contra</i> alternativelor ideilor, soluțiilor, informațiilor.</p> <p>Aplicarea grilei de evaluare.</p>
---	---	---

Principalele denumiri geografice

Puncte extreme: Giurgiulești, Naslavcea, Criva, Palanca.

Podișuri: Moldovei de Nord, Podoliei, Nistrului, Codrilor.

Coline: Tigheci, Ciulucurilor.

Dealuri: Bălănești, Veverița, Măgura, Vădeni, Rediul, Rădoaia, Lărguța.

Cîmpii: Bălților, Prutului de Mijloc, Prutului Inferior, Nistrului Inferior, Moldovei de Sud.

Rîuri: Dunărea, Prut, Nistru, Răut, Cogîlnic, Bîc, Botna, Ialpuș, Camenca, Ichel.

Lacuri naturale: Beleu, Manta, Cahul, Dracele, Foltane, Bîc (Sălaș).

Lacuri de acumulare: Dubăsari, Costești-Stînca, Ialoveni, Ghidighici, Cuciurgan.

Rezervații științifice: „Codrii”, „Plaiul Fagului”, „Pădurea Domnească”, „Prutul de Jos”, „Iagorlic”.

GEOGRAFIA UMANĂ A REPUBLICII MOLDOVA,

clasa a IX-a

Subcompetențe	Conținuturi	Activități recomandate de învățare și evaluare
<p>1. Comunicarea corectă în limba maternă cu utilizarea adecvată a termenilor geografici; <i>Notă:</i> Subcompetența este univărsală pentru toate unitățile de învățare ale disciplinei date;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice termenii specifici în textele din manual și din alte surse de literatură; • să definească termenii noi; • să efectueze în scris o descriere geografică coerentă, cursivă, lizibilă în limba maternă; • să utilizeze termenii specifici în comunicările geografice orale. <p>2. Caracterizarea particularităților poziției economico-geografice a Republicii Moldova;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să caracterizeze particularitățile poziției economico-geografice a Republicii Moldova; • să aprecieze avantajele și dezavantajele poziției economico-geografice a țării noastre. • să aprecieze aspectele geopolitice ale poziției țării noastre. 	<p align="center">Poziția economico-geografică și organizarea teritoriului (2 ore)</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> poziție economico-geografică, comună, oraș, municipiu, unitate administrativ-teritorială.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teritoriul și poziția economico-geografică a Republicii Moldova. • Organizarea administrativ-teritorială. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unui text coerent scris cu utilizarea termenilor specifici, a comunicărilor orale; Descifrarea termenilor cu ajutorul dicționarului geografic; Dictare geografică. Evaluare reciprocă. Autoevaluare. Scrierea unui rezumat, a unui pliant pentru o prezentare. Identificarea erorilor în învățare. Aplicarea unei grile de evaluare. <i>Tabelul de concepte.</i> • Completarea tabelului „<i>Particularități și consecințe</i>” la aprecierea poziției economico-geografice; Utilizarea hărților tematice la aprecierea aspectelor geopolitice a poziției țării noastre. <i>Tabelul Avantaje-dezavantaje.</i> Autoevaluare. Elaborarea în echipă a unui poster. Aplicarea unei grile de evaluare.

<p>3. Interpretarea hărții administrativ-teritoriale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să descrie organizarea administrativă a teritoriului Republicii Moldova; • să specifice unitățile administrativ-teritoriale; • să interpreteze harta administrativ-teritorială. <p>4. Evaluarea gradului de asigurare a teritoriului țării cu diferite tipuri de resurse naturale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să clasifice resursele naturale după diferite criterii; • să aprecieze gradul de asigurare a spațiului nostru cu diferite tipuri de resurse naturale; • să interpreteze hărțile tematice, materialele statistice și grafice; • să manifeste un comportament critic și util față de utilizarea resurselor naturale. <p>5. Analiza materialelor statistice, grafice și cartografice la caracterizarea indicilor demografici;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice factorii ce determină evoluția numerică a populației; • să analizeze graficul evoluției numărului populației pe o anumită perioadă de timp; • să deducă cauzele variației indicatorilor demografici în diferite regiuni ale țării; 	<p>Resursele naturale (5 ore)</p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> condiții naturale, resurse naturale, resurse agroclimatice.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Clasificarea resurselor naturale. • Resursele minerale utile. • Resursele climatice. • Resursele de apă. • Resursele de sol. • Resursele biologice. <p>Populația (7 ore)</p> <p><i>Noțiuni geografice:</i> natalitate, mortalitate, bilanț natural al populației, migrația populației, resurse umane de muncă, urbanizare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evoluția numerică a populației. • Mișcarea naturală a populației. • Repartiția și densitatea populației. • Migrația populației. • Structura populației. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea organizatorilor grafici, completare de tabele, lucrul cu harta-contur la citirea și interpretarea hărții administrativ-teritoriale, dezbateri cu referire la problemele organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova. <ul style="list-style-type: none"> • Examinarea hărții resurselor naturale, a textului din manual la evaluarea gradului de asigurare a țării cu resurse naturale; Emiterea de idei proprii. Completare de tabele. Rezolvarea unor probleme. Documentarea în rețeaua internet. Elaborarea referatului. Analiza unor căi de rezolvare a problemelor. Utilizarea reprezentărilor grafice la clasificarea și descrierea tipurilor de resurse naturale; Elaborarea proiectelor de valorificare rațională a resurselor naturale în localitatea natală, în Republica Moldova. Evaluare reciprocă. Aplicarea unei grile de evaluare. Argumentarea alegerii soluției. Chestionar. • Examinarea materialelor statistice, a materialelor grafice din manual. Analiza, sinteza, deduceri de concluzii. Exerciții de comparare a indicatorilor demografici ai diferitor regiuni ale republicii. <i>Brainstorming.</i> Completarea de tabele, examinarea materialelor cartografice, reprezentarea prin scheme.
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • să prognozeze evoluția numerică a populației; • să identifice factorii ce influențează mișcarea naturală a populației; • să deducă concluzii referitor la mișcarea naturală a populației; • să evalueze situația demografică actuală din țară. • să deducă cauzele ce determină migrația populației; • să clasifice migrațiile conform diferitor criterii; • să analizeze evoluția proceselor migraționiste din republică. <p>6. Utilizarea schemelor, tabelelor, organizatorilor grafici la clasificarea populației după diferite criterii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să clasifice populația după diferite criterii; • să descrie structura populației după diferite criterii; • să explice evoluția structurii etnice a populației; • să manifeste atitudine de respect față de etniile conlocuitoare; • să argumenteze căile de utilizare rațională a resurselor umane de muncă din republică. <p>7. Interpretarea hărții populației Republicii Moldova; Caracterizarea așezărilor urbane și rurale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să identifice deosebirile regionale în repartiția teritorială a populației; • să recunoască poziția pe hartă a principalelor orașe; • să caracterizeze rețeaua de așezări rurale și urbane; • să proiecteze măsuri de protecție a mediului în așezările urbane și rurale. 	<p style="text-align: center;"><i>Lucrare practică</i> <i>Evaluarea dinamicii și structurii populației din localitate în baza algoritmului.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Resursele umane de muncă. • Așezările umane: Așezările urbane. Așezările rurale. 	<p>Rezolvarea situațiilor –problemă. Studiu de caz la stabilirea cauzelor, care determină migrația populației.</p> <p>Argumentarea consecințelor migrației populației. Conversație euristică.</p> <p>Rezolvarea situațiilor-problemă cu referire la consecințele migrației populației.</p> <p>Argumentarea alternativelor, ideilor, soluțiilor, căilor de rezolvare a problemelor.</p> <p>Elaborarea grilei de evaluare, a portofoliului.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea reprezentărilor grafice la clasificarea populației după diferite criterii; <p>Analiza unor fragmente de text; Examinarea materialelor grafice, datelor statistice la analiza componenței etnice a populației, deduceri de concluzii;</p> <p>Elaborarea comunicărilor cu referire la tradițiile diferitor etnii conlocuitoare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Examinarea hărții populației țării noastre, analiza, sinteza, deduceri de concluzii. <p>Documentarea în rețeaua internet. Localizarea obiectelor geografice pe harta-contur; Caracterizarea așezărilor urbane și rurale.</p> <p>Exerciții de studiere a diagramelor/schemelor;</p> <p>Elaborarea unui proiect cu referire la problemele ecologice din localitate.</p> <p>Utilizarea fișelor de evaluare.</p>
--	--	---

<p>8. Caracterizarea economiei naționale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să argumenteze factorii, care au influență asupra economiei; • Să clasifice ramurile economiei naționale; • Să deducă concluzii în baza analizei materialelor grafice și cartografice despre factorii de dezvoltare și repartitia spațială a culturilor agricole; • să interpreteze harta economică; • să argumenteze principiile de amplasare a întreprinderilor industriale; • să descrie ramurile sferei serviciilor; • să caracterizeze tipurile de transport. <p>9. Specificarea formelor de relații economice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să exemplifice formele de relații economice externe. • să aprecieze rolul relațiilor externe pentru economia națională; • să prognozeze perspectivele relațiilor economice. 	<p><i>Economia națională</i> <i>(15 ore)</i></p> <p><i>Noțiuni-cheie:</i> economie națională, produs intern brut, trafic de mărfuri, trafic de călători, nod de transport, export, import.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiuni generale despre economia națională. • Structura pe sectoare a economiei naționale. • Agricultura și industria alimentară: factorii de dezvoltare și de repartitie. • Cultura cerealelor și industriile de prelucrare. • Cultura plantelor tehnice și industriile de prelucrare. • Legumicultura, pomicultura și industria conservelor. • Viticultura și industria vinicolă. • Creșterea animalelor și industriile producției animaliere. • Industria energetică. • Industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor. • Industria chimică. • Industria de prelucrare a lemnului. • Industria materialelor de construcție. • Industria ușoară. <p><i>Lucrare practică</i> – <i>Caracterizarea unei unități economice din localitate în baza algoritmului.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sectorul serviciilor. Transportul și căile de comunicație. • Relațiile economice externe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reprezentarea schematică a factorilor care au influență asupra economiei; • Emitere de idei, argumentarea opiniilor; • Completare de scheme, tabele la clasificarea ramurilor economiei naționale; • Examinarea hărților tematice la stabilirea și explicarea factorilor de dezvoltare și repartitie spațială a culturilor agricole; • Întocmirea materialelor grafice, examinarea materialelor statistice, selectarea informațiilor la caracterizarea ramurilor industriale; • Rezolvarea situațiilor-problemă, argumentarea ideilor despre amplasarea întreprinderilor industriale • Descrierea; conversația, studiu de caz pot fi utilizate la descrierea ramurilor sferei de servicii; • Examinarea materialelor statistice, a materialelor grafice la caracterizarea ramurilor de transport. <ul style="list-style-type: none"> • Analiza materialelor grafice și cartografice din manual și alte surse; • Elaborarea unui crochiu geografic. Elaborare de referate, a comunicărilor geografice. • Elaborarea unui pliant pentru prezentare. Realizarea în grup a unui poster. Completare de tabele. Elaborare de scheme. Stabilirea listei de priorități. • <i>Tabelul comparativ.</i> Rezolvarea unui chestionar. • Analizarea unor observații, informații date, alternative, aspecte, idei, soluții, căi de rezolvare a problemelor. Interpretarea comparativă a datelor, a ideilor, a perspectivelor. Argumentarea alternativelor. Evaluarea reciprocă. Autoevaluare.
--	---	---

<p>10. Analiza materialelor statistice, grafice și cartografice la caracterizarea particularităților specifice ale regiunilor economico-geografice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • să interpreteze hărțile tematice la caracterizarea regiunilor economico-geografice; • să caracterizeze particularitățile naturii și socio-economice ale regiunilor economico-geografice; • să aprecieze gradul de asigurare a regiunilor economico-geografice cu resurse naturale. 	<p><i>Caracteristicile economico-geografice regionale</i> (3 ore)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regiunea economico-geografică de Nord. • Regiunea economico-geografică Centrală. • Regiunea economico-geografică de Sud. • Regiunea economico-geografică de Sud-Est. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea hărților tematice la descrierea particularităților regiunilor economico-geografice; Completarea posterului. Elaborarea referatelor. <p><i>Tabelul incomplet. Tabelul simbolic. Tabelul comparativ. Tabelul de caracteristici.</i></p> <p>Prelucrarea datelor statistice. Analiza materialelor grafice. Elaborare de scheme. Rezolvarea unui chestionar. Clasificarea informațiilor după diferite criterii. <i>Dezbateri.</i> Documentarea în rețeaua internet, cu diferite surse bibliografice. <i>Analiza. Sinteza.</i> Argumentarea alegerii soluției. Formularea unei decizii.</p>
---	---	--

VII. Strategii didactice: orientări generale (metodologice)

Această componentă a curriculumului modernizat are menirea de a realiza sistemul de competențe. Orientările generale ale strategiilor didactice sînt:

- organizarea instruirii pe realizarea competențelor;
- centrarea învățării pe activitățile și achizițiile elevilor;
- posibilitatea realizării unor trasee educaționale individualizate;
- utilizarea unor activități de învățare care fac posibilă realizarea competențelor;
- realizarea unui sistem de evaluare a atingerii competențelor, utilizînd probe care includ toate tipurile de itemi, precum și instrumente complementare.

Activitățile de învățare propuse în curriculumul modernizat sînt intercalate cu metode dominante, procedee și tehnici activizante și sînt direcționate în mare parte spre realizarea competențelor de a cerceta, a investiga, a efectua un studiu, a elabora un demers.

Cercetarea este un studiu amănunțit efectuat în mod sistematic cu scopul de a cunoaște ceva. A cerceta înseamnă a supune unei analize, a studia, a considera.

Ancheta este o investigație științifică efectuată în teren prin chestionare sau o cercetare efectuată pentru a clarifica împrejurările în care s-a produs un fapt. O anchetă ar trebui să aibă un subiect sau o temă clară de actualitate.

O *problemă* înseamnă o disfuncție din realitate care ar trebui dezvăluită sau este o chestiune complicată, care ar trebui dezbătută.

Studiul este o cercetare, o examinare amănunțită și aprofundată a unei probleme, a unui fenomen sau proces, a unui spațiu etc.

Demersul este o acțiune întreprinsă către cineva în susținerea unei cauze, o intervenție în scopul obținerii unui anumit rezultat, este o metodă de a conduce un raționament, de a progresa către un scop.

Obținerea achizițiilor, a capacităților, a atitudinilor este o rezultată utilă și necesară în procesul de formare și informare a elevilor și totodată, o determinantă pentru capacitatea de gândire, de soluționare a situațiilor-problemă și a problemelor, de realizare a competențelor vizate de programa școlară.

Pentru realizarea competențelor se recomandă utilizarea aceluiași palier variat de strategii, metode și procedee de instruire și de autoinstruire cunoscut deja de cadrele didactice, în care elevul este element activ și nu pasiv.

Strategiile didactice sînt sisteme de metode, procedee, mijloace de învățămînt și forme de organizare a activității de instruire și autoinstruire, care sînt menite să asigure o învățare activă și creatoare a cunoștințelor și abilităților și să realizeze procesul instruirii.

Pentru a proiecta lecții care vizează dobîndirea competențelor, se alege o competență specificată în programa școlară sau vizată de profesor, se listează cunoștințele declarative necesare pentru realizarea ei, se descriu etapele care vor fi parcurse pentru învățarea procedurilor și se specifică atitudinile necesare. După procesul de derivare a competenței realizat prin identificarea cunoștințelor declarative, a cunoștințelor procedurale și a cunoștințelor atitudinale asociate competenței vizate, profesorul formulează obiective operaționale cognitive – care vizează dobîndirea informațiilor teoretice –, obiective metodologice – care vizează învățarea procedurilor – și obiective atitudinale adecvate cunoștințelor derivate anterior.

Subcompetențele sînt corelate cu obiectivele operaționale.

Exemplu: Corelarea subcompetențelor și a obiectivelor operaționale la secvența instrucțională „Mișcările Terrei”

Subcompetență	Obiectiv cognitiv	Obiectiv procedural	Obiectiv atitudinal
<i>Aprecierea importanței proprietăților specifice ale Terrei.</i>	Să specifice noțiunile: <i>mișcarea de rotație și mișcarea de revoluție a Terrei.</i>	Să demonstreze mișcările Terrei cu ajutorul telurului, sau a globului geografic.	Să aprecieze importanța mișcărilor Terrei pentru viața pe Pămînt.

În cadrul procesului educațional, însușirea metodelor și tehnicilor de muncă intelectuală presupune dobândirea a trei tipuri de competențe:

- *competența informațională* – obținerea informațiilor este realizată prin utilizarea tehnicilor de lectură. În procesul instructiv-educativ elevii învață să asculte o informație și să rețină conținutul acesteia, învață tehnica observării și a utilizării diverselor materiale grafice, de asemenea tehnicile de consemnare a datelor obținute în procesul documentării, de evidențiere a ideilor importante dintr-un text;
- *competențe operaționale*-presupune stăpânirea unei game largi de priceperi și deprinderi intelectuale, precum și a tehnicilor de formare a acestora, de sistematizare și restructurare a sistemului de cunoștințe, de elaborare a unor planuri;
- *competențe de comunicare* – se cultivă prin exercitarea, de la organizarea unui răspuns bine structurat până la realizarea unor referate.

Metodologia modernă a învățării geografiei se axează pe munca independentă a elevului. Deci, elevul devine un subiect al formării propriei sale personalități. În spiritul acestei concepții este necesară activizarea gândirii elevilor prin metode și procedee euristice, care să le trezească curiozitatea științifică și interesul pentru studiu. De aceea metodologia actuală nu exclude metodele tradiționale, ci le orientează într-un sens nou și le imprimă acestora un caracter activ.

Metodele active sînt acelea care fac apel la capacitatea elevului de a gândi și de a acționa, de a imagina și de a crea în același timp; Aceste metode cer angajare efectivă proprie, trăire personală a acțiunii. Esențialul este aici efortul autentic ce izvorăște din interiorul conștiinței și al gândirii proprii a elevului. Participativă este acea metodologie care reușește să atragă elevii la efectuarea unor studii, cercetări, activități, care cer un efort personal, care solicită angajarea întregii ființe a acestora. Aceasta constituie adevărata metodologie activă în măsură să favorizeze concomitent atât elaborarea noilor cunoștințe prin eforturi proprii, cît și construirea operațiilor mintale corespunzătoare pe care vrem să le formăm.

Pentru realizarea unui învățămînt formativ este necesar nu numai aplicarea metodelor ca atare, ci și îmbinarea lor în cadrul diferitelor tipuri de lecții. Astfel se poate vedea modul în care acestea se intercondiționează unele cu altele, precum și felul cum ele depind de utilizarea diferitor mijloace și materiale didactice în cursul lecțiilor.

Practic la lecțiile de geografie trebuie să folosim o gamă de metode și procedee, tradiționale și moderne, îmbinate și corelate sub forma unor modalități metodologice variate. În funcție de conținut și de tipologia lecției, metodele de învățămînt se îmbină sub diferite forme și se bazează pe mijloace și materiale didactice adecvate, în anumite secvențe ale lecției, pe măsura structurării ei logice.

Numai îmbinarea reușită a metodelor de învățămînt la lecții dezvoltă la elevi însușirile proprii ale gândirii: mobilitatea, flexibilitatea, capacitatea de analiză și sin-

teză, originalitatea gândirii, spiritul de observație, imaginația, capacitatea de transfer și aplicarea cunoștințelor la alte obiecte, asigurând în felul acesta caracterul interdisciplinar al instruirii elevilor.

La alegerea metodelor de învățămînt trebuie să se țină cont de cîțiva factori:

- a) *conținutul și forma de organizare a lecției*: de exemplu, dacă fenomenul ce se studiază poate fi observat direct, se va aplica demonstrația pe baza intuiției directe; în alt caz se poate utiliza demonstrația bazată pe materialul didactic (ilustrații, planșe, filme didactice ș.a.) sau se apelează la imaginația elevilor în descrierea unui obiect, proces sau fenomen geografic;
- b) *competența specifică a lecției*: de exemplu dacă se pune accentul pe formarea competenței de orientare pe hartă, în acest caz se va aplica lucrarea practică, cu ajutorul căreia elevii își vor forma această competență;
- c) *particularitățile de vîrstă a elevilor*.

Diversitatea de metode utilizate în desfășurarea lecției prezintă avantaje în desfășurarea procesului educațional și anume:

- contribuie la activizarea elevilor;
- oferă posibilitatea de a crea o punte de trecere dintre materia nouă și cea de la lecțiile anterioare;
- contribuie la o însușire durabilă a conținuturilor predate.

Pentru realizarea obiectivelor și competențelor planificate cadrele didactice pot utiliza diverse tipuri de metode:

Metode de comunicare orală (bazate pe limbajul oral, pe cuvîntul rostit), care sînt subdivizate în:

- *metode expositive*: descrierea, explicația, conferința, instruirea prin înregistrări sonore ș.a.;
- *metode interactive*: conversație euristică, dezbaterile, dezbaterile Phillips 6/6, asaltul de idei, metoda Delphi, jocul de rol, metoda acvariului, metoda mozaicului, sinectica, metoda cubului ș.a.

Metode de comunicare scrisă (învățare prin lectură): lectură, analiza de text, informarea și documentarea etc.

Metode de explorare a realității (metode de învățare prin cercetare): experimentul didactic, studiul de caz, investigația ș.a.;

Metode de învățare prin acțiuni practice: metoda exercițiului, metoda proiectelor, metoda lucrărilor practice, metoda instruirii pe simulare etc.

Metode de raționalizare a procesului de învățare-predare: activitate individuală cu ajutorul fișelor, instruire programată, instruire bazată pe calculator ș.a.

Un rol important îl au strategiile de dezvoltare a gândirii critice, cum ar fi: *Pînza discuției; Problematizarea; Eu cercetez; Presupuneri și consecințe; Revizuirea circulară, Asocieri forțate; Scrierea reflexivă, Tabelul comparativ; Haicul; Avantaje – dezavantaje, Cauze efecte, brainstormingul; Maratonul de idei; Hexagonul; Interviul; Graficul T; Tabelul simbolic; Analiza SWOT; Știu – Vreau să știu – Am învățat, Sistemul Cornell etc.*

La învățarea prin acțiuni practice sînt binevenite metodele complexe: *proiectul, posterul, investigația, referatul ș.a.*

Sarcina primordială a școlii contemporane orientează activitatea educațională spre dezvoltarea de capacități și formarea de competențe școlare.

VIII. Strategii de evaluare

Evaluarea rezultatelor școlare reprezintă o activitate complexă care măsoară eficacitatea și eficiența procesului de instruire, oferă informații privind rezultatele școlare ale elevilor.

În procesul de evaluare poate fi aplicată o varietate mare de metode. În clasele gimnaziale pot fi utilizate atît metode și mijloace netradiționale ca: elaborarea portofoliului, a proiectelor simple, autoevaluarea, studiul de caz, mici investigații, cît și tradiționale: probe scrise, orale, practice.

Profesorul va selecta metodele optime de evaluare în dependență de nivelul de pregătire a elevilor. Se va ține cont de particularitățile de vîrstă a elevilor, se va face o evaluare diferențiată.

Se vor evalua capacitățile ce țin de orientarea elevului în viață, de capacitatea lui de a percepe corect procesele și fenomenele naturii și de formarea unei atitudini corecte față de natura localității natale.

Este necesară o atenție sporită din partea profesorului la evaluarea competențelor formate la elevi, exprimate prin capacitatea de a prezenta informații, de a completa desene și schițe de hartă, de a participa activ la lecție, de a investiga documente grafice și cartografice, de a localiza elemente, fenomene, procese și obiective geografice pe hartă, de a le citi și de a le interpreta, de a-și forma priceperi și deprinderi în direcția analizei metodelor informativ-demonstrative, în formarea de raționamente, prin trecerea de la învățarea memorativă la învățarea durabilă conștientă.

Evaluarea este o componentă distinctă a procesului didactic, care permite evidențierea achizițiilor de cunoștințe și abilități dobîndite în condițiile unor probe orale, scrise sau practice. Evaluarea este procesul prin care se stabilește dacă sistemul educațional își îndeplinește funcțiile, dacă obiectivele propuse sînt realizate. Este foarte important ca evaluarea să reflecte adecvat nivelul de cunoștințe acumulate de către elev, gradul de dezvoltare a capacităților și atitudinilor lui formate în urma studierii geografiei. Succesul evaluării depinde de mai mulți factori: obiectivele generale ale instruirii prin geografie, conținutul cursului de geografie, conținutul științific și structura didactică a manualelor utilizate în școală, asigurarea elevilor cu materiale didactice necesare, tehnologia realizării evaluării rezultatelor școlare.

O atenție deosebită este necesar de acordat evaluării achizițiilor cognitive, a capacității de operare și aplicare a competențelor, a dezvoltării capacităților intelectuale, a conduitelor și trăsăturilor de personalitate, la toate etapele de integrare a evaluării în procesul didactic-educativ – *inițială, curentă și sumativă.*

- *Evaluare inițială*, realizată la începutul demersurilor instructiv-educative, pentru a stabili nivelul la care se situează elevii; permite atât profesorului, cât și elevului să-și formeze o reprezentare cât mai corectă posibil asupra situației existente și asupra cerințelor cărora urmează să le răspundă. Necesitatea realizării evaluării inițiale este determinată de:

- a) existența unei eterogenități în ceea ce privește pregătirea elevilor;
  - b) asigurarea continuității în asimilarea unui conținut;
  - c) nevoia de a anticipa un proces de predare-învățare adecvat posibilităților de învățare ale elevilor.
- *Evaluare formativă* sau *dinamică* (curentă), care însoțește întregul parcurs didactic-educativ, organizînd verificări sistematice în rîndul tuturor elevilor din toată materia; permite a înțelege modalitățile de învățare ale elevului, repararea greșelilor și obstacolelor de învățare; se realizează prin evaluări *formative* continue și evaluări punctuale *sumative*.
- *Evaluarea normativă (sumativă)*, realizată la sfîrșitul unei perioade mari de învățămînt, după însușirea unei unități mari de conținut, în scopul stabilirii nivelului de formare/dezvoltare a unor competențe.

În realizarea evaluării pot fi aplicate diferite metode tradiționale și moderne. Mai eficiente sînt metodele:

- a) dintre cele orale, în cadrul căreia profesorul interacționează direct cu elevul - descrierea/explicarea/instructajul, susținerea unor dialoguri incomplete, descrierea și reconstituirea, evaluarea orală;
- b) dintre cele scrise – testarea, extemporalul, activitatea de muncă independentă, lucrarea de control (anunțată din timp), tema pentru acasă;
- c) dintre cele practice - lucrări practice, observări, întocmirea unor desene, schițe, grafice, analiza hărților;
- d) dintre cele complementare - jurnalul reflexiv, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevului, proiectul, portofoliul, jocul didactic evaluativ.

Notarea răspunsurilor elevilor se va face în dependență de tipul de evaluare și de metoda aplicată, cu calificative, ori cu note. La fel este necesar de aplicat mai larg în evaluarea rezultatelor școlare hărțile geografice.

Tehnicile de evaluare sînt legate de instrumentele de evaluare. Au menirea de a declanșa și a orienta obținerea unor informații (răspunsuri) în corespundere cu obiectivele stabilite și sînt de două tipuri:

- *tehnicile de evaluare formală*: tehnica alegerii duale; tehnica perechilor, tehnica alegerii multiple, tehnica rearanjării (ordonării), tehnica răspunsului scurt, tehnica întrebărilor structurate, tehnici de tip rezolvare de probleme, tehnica eseului, tehnica sondajului de opinii, tehnica interviului formal;
- *tehnicile de evaluare informală*: tehnica întrebărilor și răspunsurilor, tehnica dialogului, disputa (dezbateră), discuția (pentru atingerea consensului), polemica, tehnica prezentării orale.

Un rol important în procesul educațional îl are implicarea conștientă a elevilor în evaluarea propriului proces de învățare. Implicarea elevilor în aprecierea propriilor rezultate, alături de aprecierea colegilor (interevaluare) are efecte benefice pe mai multe planuri:

- profesorul primește confirmarea aprecierilor sale în opinia elevilor referitoare la aspectele constatate;
- elevul exercită rolul de subiect al acțiunii pedagogice și de participant la propria formare;
- elevul își cultivă motivația față de învățare și atitudinea responsabilă față de propria activitate;
- elevul cooperează cu profesorul pentru a identifica lacunele și dificultățile cu care se confruntă;
- elevul își definește poziția în cadrul unui grup;
- elevul își stabilește propriul ritm de învățare;
- elevul își dezvoltă spiritul de observație, capacitatea de analiză, de argumentare, de justificare;
- elevul identifică strategiile și tehnicile prin care își poate completa lacunele, își poate corecta greșelile, își poate consolida sau îmbogăți cunoștințele și poate dobândi un nivel de competența mai înalt;
- elevul își îmbunătățește stilul propriu de învățare.

Pentru ca prin procesul de autoevaluare elevul să își îmbunătățească propria învățare este necesar ca el să fie împuternicit să fie autorul propriei formări prin efectuarea unui transfer de autoritate, control și responsabilitate de la profesor spre elev. Profesorul devine un antrenor care îl antrenează pe elev pentru a-și dezvolta capacitățile de autoevaluare, pentru a-și identifica nevoile, interesele, trebuințele și necesitățile, pentru a-și stabili cu claritate obiectivele și scopurile personale, pentru a-și întocmi un plan pentru realizarea acestora. Rolul profesorului se modifică în profunzime deoarece cedează elevilor o parte din rolul său de evaluator autoritar și îi motivează pe elevi în jucarea lui. Pentru ca autoevaluarea și interevaluarea să aibă rol formativ, ele vor fi orientate spre mai multe direcții.

Tehnologia de proiectare a evaluării va influența eficacitatea procesului de instruire. În scopul realizării evaluării rezultatelor școlare, profesorul de geografie va acorda atenție următoarelor aspecte:

- *formularea scopului evaluării;*
- *alcătuirea obiectivelor de evaluare și corelarea lor cu competențele specifice;*
- *identificarea performanțelor pe care le pot atinge elevii, corelate cu curriculumul de geografie;*
- *selectarea conținuturilor, diferitor metode și instrumente de evaluare și corelarea lor cu activitățile de învățare;*
- *identificarea specificului clasei care va fi evaluată.*

În procesul educațional se vor evalua rezultate, cunoștințe, competențe, procese conform raportului dintre competențele, obiectivele proiectate și rezultatele obținute de elevi. Componenta evaluării calitative în învățământul preuniversitar este mereu actuală. Evaluarea trebuie să examineze direct performanța elevului prin sarcini intelectuale adecvate, adică de la elev să se ceară îndeplinirea unor sarcini reale, folosind cunoștințele, capacitățile însușite de el. Evaluarea trebuie să includă sarcini care ar pune elevii în situații asemănătoare celor din viață, ar contribui la conștientizarea de către elevi a faptului că însăși munca este importantă, nu doar rezultatele, ar dezvolta capacitatea elevilor de autoevaluare. Așa dar caracteristicile conceptului evaluării subliniază ideea de a solicita elevului să-și demonstreze potențialul intelectual în situații similare din afara școlii.

Evaluarea este o acțiune complexă, un ansamblu de operații mintale și acționare, intelectuale și afective, care are scopul de a eficientiza funcționarea sistemului educațional și de a facilita reglarea și autoreglarea procesului de învățare.

Referințe bibliografice

1. Achiri I. Evaluarea standardelor educaționale. Chișinău, 2009.
2. Cartaleanu T., Cosovan O., Goraș-Postica V., Lîsenco S., Sclifos L. Formare de competențe prin strategii didactice interactive. ProDidactica, Chișinău, 2008.
3. Cerghit I. Metode de învățământ, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980.
4. Cîșcaș L., Dulamă M. E., Ilovan O.-R. Învățarea eficientă: Actualitate și perspective. Studii și cercetări. Cluj: Presa Universitară Clujeană, 2009.
5. Crețu D. Psihopedagogie. Elemente de formare a profesorilor Sibiu: Editura Imago, 1999.
6. Cristea S. Dicționar de termeni pedagogici. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
7. Cucuș C. Pedagogie (ed.I și a II-a). Iași: Editura Polirom, 1996, 2002.
8. Curriculumul pentru învățământul gimnazial. Geografie. Ministerul Educației și tineretului. Chișinău, 2006.
9. Dulamă E. Cum îi învățăm pe alții să învețe, Cluj-Napoca: Editura Clusium, 2009.
10. Dulamă E. Metodologia didactică, teorie și practică, Cluj-Napoca: Editura Clusium, 2008.
11. Dulamă E. Modelul învățării depline a geografiei. Cluj-Napoca: Editura Clusium, 2002.
12. Dulama E., Roșcovan S.. Didactica geografiei, Chișinău: Editura Bons Offices, 2007.
13. Guțu V. Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic. Chișinău, 2009.
14. Ilinca N., Mîndruț O. Elemente de didactică aplicată a geografiei, București: cd. Press, 2006.
15. Ionescu M. Instrucție și educație. Paradigme, strategii, orientări, modele, Cluj-Napoca, 2003.
16. Mîndruț O., Apostol G. Ghid metodologic. București: Editura Corint, 1998.
17. Mîndruț O. Renovarea calitativă a geografiei în învățământul preuniversitar. București, 2009.

18. Mîtcu M., Sochirca V. Geografia Umană a Republicii Moldova. Manual pentru cl. a IX-a. Chișinău: Arc, 2003.
19. Pâslaru VI., Cabac V. Evaluarea în învățămînt. Orientări conceptuale. Chișinău, 2002.
20. Postelnicu C. Fundamente ale didacticii școlare. București: Editura Aramis, 2002.
21. Primenciuc M., Calanda Z., Mironov I. Geografia continentelor. Manual pentru cl. a VII-a. Chișinău, 2007.
22. Prunici P., Roșcovan S. Geografia continentelor și oceanelor, manual pentru cl. a VI-a. Chișinău: Lumina 2006.
23. Radu I.T., Evaluarea în procesul didactic. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2000.
24. Rîmbu N., Odoleanu N., Volontir N. Geografie generală. Manual pentru clasa a V-a. Chișinău: Lumina, 2005.
25. Rîmbu N. Geografia fizică a Republicii Moldova. Manual pentru clasa a VIII-a. Chișinău: Litera 2008.
26. Sochircă V., Odoleanu N., Boboc N., Mihailescu C. Geografia fizică a Republicii Moldova, manual pentru cl. a 8-a. Chișinău: Știința, 2008.
27. Sochircă V., Volontir N. Standarde educaționale la Geografie. Chișinău: Univers Pedagogic, 2008. p. 45, 56.
28. Stoica A. Creativitatea elevilor. București: E.D.P., 1983.

